

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/68/2017
Identifikačné číslo spisu: 8016200048
Dátum vydania rozhodnutia: 26.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8016200048.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne H. Z.úskej, bytom T. 2, XX-XXX Wiśniowa, L. republika, zastúpenej JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, Prešov, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústredie, ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, za účasti J. Q. L. ITI-Media, IČO: 46 373 519, so sídlom Bardejovská 220, Svidník, o žalobe opomenutého účastníka o uloženie povinnosti doručiť žalobkyni rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Svidník z 09. apríla 2013 č. 2623-75/2013-SK, o kasačnej sťažnosti žalovanej, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 16Scud/1/2016-27 z 27. januára 2017 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odôvodnenie

(1) Uznesením z 27. januára 2017 č.k. 16Scud/1/2016-27 Krajský súd v Prešove uložil žalovanej prostredníctvom Sociálnej poisťovne, pobočka Svidník povinnosť doručiť žalobkyni rozhodnutie z 09. apríla 2013 č. 2623-75/2013-SK do vlastných rúk v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia č.k. 16Scud/1/2016-27.

(2) V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol, že žalobkyňa bola účastníčkou správneho konania u žalovanej o zrušení povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti od 1.9.2012 podľa slovenskej legislatívy. Keďže išlo o rozhodnutie o poistnom, rozhodnutie jej malo byť doručené do vlastných rúk. Rozhodnutie podľa poštovej doručky A.R. prevzal dňa 26. apríla 2013 namiesto žalobkyne jej manžel T. Z.D.. Dôvodne preto žalobkyňa namietala, že rozhodnutie pobočky jej nebolo riadne doručené do vlastných rúk.

(3) Proti tomuto uzneseniu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v §440 ods. 1 písm. g) a h) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). Podľa právneho názoru žalovanej rozhodnutia o vzniku, resp. zániku poistenia sa neoznamujú doručením rozhodnutia do vlastných rúk. Rozhodnutím o vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia Sociálna poisťovňa deklaruje skutočnosť, že účastníkovi konania vzniká, prípadne zaniká povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti. Zákon o sociálnom poistení doručovanie rozhodnutí o vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia osobitným spôsobom neupravuje a uvedený typ rozhodnutia nie je súčasťou taxatívneho vymedzenia rozhodnutí doručovaných

do vlastných rúk podľa § 212 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“). Naproti tomu rozhodnutia vo veci predpísania poistného, penále a uložení pokuty stanovujú účastníkovi konania povinnosti vyplývajúce z poistného pomeru, t.j. povinnosť zaplatiť predpísané poistné, penále alebo uloženú pokutu. Z tohto dôvodu je potrebné tieto rozhodnutia v zmysle zákona doručovať do vlastných rúk. Žalovaná ďalej uvádza, že v Poľskej republike inštitút doručovania do vlastných rúk nie je zavedený a preto iný spôsob doručovania ako zvolila Sociálna poisťovňa nebol možný. Vzhľadom na uvedené argumenty žalovaná navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16Scud/1/2016 z 27. januára 2017 zrušil.

(4) Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobkyňa uviedla, že rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy sa týka poistného vzťahu medzi ňou, resp. zamestnávateľom na jednej strane a žalovanou na strane druhej, čo odôvodňuje potrebu doručiť takéto rozhodnutie žalobkyni do vlastných rúk v súlade s ustanovením § 212 ods. 3 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. Prvostupňový orgán rozhodol o tom, že žalobkyni ruší povinné nemocenské, dôchodkové a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy dňom 01. septembra 2012, čo možno podľa jej právneho názoru považovať za rozhodnutie o poistnom, resp. rozhodnutie bezprostredne sa týkajúce platenia poistného. Zdôrazňuje tiež, že o správnosti záveru krajského súdu svedčí aj samotný postup žalovanej, ktorá zasiela obdobné rozhodnutia zamestnancom a zamestnávateľom doporučené s doručenkou do vlastných rúk. Podľa žalobkyne je teda zrejmé, že žalovaná podáva účelový výklad predmetných ustanovení zákona o sociálnom poistení a preto navrhuje, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

(5) Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 11 písm. g/ SSP) napadnuté uznesenie krajského súdu preskúmal bez pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej bola podaná dôvodne a uznesenie Krajského súdu v Prešove č.k. 16Scud/1/2016-27 z 27. januára 2017 je potrebné zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

(6) Podľa § 212 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia.

(7) Podľa § 212 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia

- a) o nepriznaní dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie,1) o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

(8) Podľa § 20 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

(9) Podľa § 128 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. poistné na nemocenské poistenie platí

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne nemocensky poistená osoba.

(10) Podľa § 128 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. poistné na starobné poistenie platí

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e) štát,
- f) Sociálna poisťovňa.

(11) Podľa § 128 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. poistné na invalidné poistenie platí, ak tento zákon neustanovuje inak,

- a) zamestnanec,

- b) zamestnávateľ,
- c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e) štát.

(11) Podľa § 141 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

(12) Podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

(13) Podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

(14) Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1. zákona č. 461/2003 Z.z. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch.

(15) Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 8. zákona č. 461/2003 Z.z. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie.

(16) Podľa § 179 ods. 1 SSP ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej len „opomenutý účastník“), správny súd overí správnosť tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

(17) Podľa § 179 ods. 7 SSP ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

(18) Podľa § 462 ods. 1 SSP ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

(19) Žalobkyňa podala správnu žalobu tvrdiac, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Svidník z 09. apríla 2013 č. 2623-75/2013-SK jej nebolo riadne doručené, hoci s ňou správny orgán mal konať. Z administratívneho spisu žalovanej ako aj z nesporných tvrdení účastníkov súdneho konania potom vyplýva, že žalobkyňa bola účastníčkou správneho konania a uvedené rozhodnutie jej Sociálna poisťovňa, pobočka Svidník doručovala doporučené na adresu bydliska v Poľskej republike. Zásielku s rozhodnutím prevzal manžel žalobkyne 26. apríla 2013. Žalobkyňa ako aj krajský súd mali zhodne za to, že takéto doručenie je právne neúčinné a rozhodnutie správneho orgánu jej malo byť doručované do vlastných rúk.

(20) S takýmto právnym záverom sa však nemožno stotožniť.

(21) Zákon č. 461/2003 Z.z. pozná doručovanie do vlastných rúk a tzv. „obyčajné“ doručovanie. Taxatívny výpočet rozhodnutí, ktoré je potrebné doručiť do vlastných rúk stanovuje § 212 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. Krajský súd potom vyhodnotil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Svidník z 09. apríla 2013 č. 2623-75/2013-SK o zrušení povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobkyne od 1.9.2012 podľa slovenskej legislatívy ako rozhodnutie o poistnom podľa § 212 ods. 3 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z.

(22) Kasačný súd však dospel k záveru, že predmetné rozhodnutie pobočky žalovanej je rozhodnutím o

vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia, pre ktoré zákon doručovanie do vlastných rúk nevyžaduje.

(23) Rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje žalovaná a jej pobočky o tom, či účastník konania splnil zákonné predpoklady pre vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa § 20 zákona č. 461/2003 Z.z. v sporných prípadoch, ako bol aj ten žalobkynin. Právnou otázkou, ktorú záväzne rieši takéto rozhodnutie je teda existencia či neexistencia samotného poistného vzťahu. Naopak, rozhodnutím o poistnom je napr. rozhodnutie o predpísaní dlžného poistného podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. V takomto prípade však musí byť celkom zrejmé a nepochybné, že povinné sociálne poistenie vzniklo a trvalo, resp. stále trvá. Právnou otázkou, o ktorej sa rozhoduje takýmto rozhodnutím je výška poistného, ktoré je subjekt podľa § 128 zákona č. 461/2003 Z.z. povinný platiť a odvádzať.

(24) Odlišnosť oboch právnych inštitútov je zrejmá tiež zo systematického členenia zákona č. 461/2003 Z.z., keď § 172 ods. 5 uvedeného zákona uvádza, že predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ako aj konanie o poistnom v sporných prípadoch. Zákonodarca teda tieto dve konania rozlišuje. Obdobne ustanovenie § 178 ods. 1 určuje, že do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a v inom bode, že do pôsobnosti pobočky patrí tiež rozhodovanie o poistnom.

(25) Ide teda celkom zjavne o odlišné právne inštitúty, pričom zákon nevyžaduje pri rozhodnutiach o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk. Je preto potrebné konštatovať, že žalobkyni bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Svidník z 09. apríla 2013 č. 2623-75/2013-SK riadne doručené 26. apríla 2013.

(26) Na tomto mieste kasačný súd tiež poukazuje na skutočnosť, že žalobkyňa ani netvrdila, že by nemala možnosť dozvedieť sa o obsahu rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Svidník z 09. apríla 2013 č. 2623-75/2013-SK a reagovať naň, napr. v zákonnej lehote proti nemu podať odvolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 8. 11. 2011, sp. zn. 1Sžr/38/2011). Zameškanie lehoty na podanie odvolania proti rozhodnutiu správneho orgánu nemožno sanovať žalobou opomenutého účastníka.

(27) Podľa § 179 ods. 7 SSP ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

(28) Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za dôvodnú a rozhodol podľa § 462 ods. 1 SSP o zrušení napadnutého rozhodnutia krajského súdu a vrátení veci na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude krajský súd pokračovať v konaní aplikujúc § 179 ods. 7 SSP. V ďalšom konaní krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§467 ods. 3 SSP).

(29) Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.